

DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0105>

УДК 338.2

JEL Classification: G00, H00

Житар Максим Олегович

доктор економічних наук, професор,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0003-3614-0788
e-mail: m.zhytar@kubg.edu.ua

КРАУНФАНДИНГ, ЯК РУШІЙНИЙ ВАЖІЛЬ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ: АНАЛІЗ, СУЧАСНИЙ СТАН ТА РОЛЬ В ПЛОЩИНІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. У статті розглянуто роль соціальних підприємств, як ключового інструменту у вирішенні суспільно-економічних проблем та подоланні викликів в часи суспільно-економічної та геополітичної кризи, які з початком повномасштабного вторгнення росії в Україну стали більш складними для вирішення, регулювання та управління. Досліджено аспекти роботи соціальних підприємств, а також важливість створення сприятливого середовища для їхнього функціонування та розвитку.

Основний акцент роботи ставиться на потреби у збільшенні кількості соціальних підприємств та вирішенні проблем, пов'язаних із створенням чіткої законодавчої бази для цього сектору та пошуку різноманітних методів фінансування, в тому числі через краунфандинг, який стає дієвим методом для розвитку соціальних підприємств та рішення широкого спектру соціальних потреб громади. Досліджено різні види краунфандингу, активно використовувани в Україні, та їхні особливості. Крім того, надано огляд міжнародних практик краунфандингу, що розширює розуміння і можливості використання цього інструменту на території та в умовах нашої держави.

Зроблені висновки та рекомендації, які стосуються підтримки та розвитку краунфандингу, як стратегічного напрямку для підвищення рівня соціальної безпеки в Україні, а також необхідності вивчення інших форм фінансування.

Ключові слова: фінансування; краунфандинг; національна економіка; суб'єкти господарювання; соціальна підсистема; соціальна безпека; соціальне підприємництво; розвиток; рівень соціальної безпеки міста.

ВСТУП

Постановка проблеми. В умовах сьогоденної ситуації соціально-економічного сектору України, спричиненої викликами воєнного часу, питання розвитку соціальних підприємств набуває особливо важливого значення, адже згідно із визначенням, спрямованість вектору роботи СП є не просто отримання прибутку, а й сприяння щодо покращення ситуації вразливих груп населення та вирішення проблем, з якими зустрічаються громади. Тобто СП є тими суб'єктами господарювання, метою яких є забезпечення сталого розвитку та вирішення раніше не бачених проблем в суспільстві.

Під час дослідження низки наукових матеріалів, можна зробити висновок, що відбувається активна інтеграція СП у загальну економічну систему, динаміка їхньої кількості та діапазону діяльності показує зростання. Проте, в правовому полі динаміка розвитку СП не відповідає їхній реальній ролі та значенню для суспільства в часи воєнних викликів.

Тому вивчення питання створення системи сприятливого економіко-правового середовища для функціонування та розвитку соціальних підприємств та використання результатів досліджень на практиці, повною мірою здатне забезпечити позитивні зрушення у визнанні їхнього значення для соціально-економічної стабільності регіонів

та знизити навантаження в питанні роботи над суспільними викликами для органів місцевого самоврядування.

Отже, враховуючи вищезазначену ситуацію та виклики, загальна потреба у розвитку ніші соціальних підприємств в Україні обумовлює необхідність удосконалення законодавства, а також дослідження та робота над апробацією потенційно можливих фінансових інструментів та встановлення ефективної системи підтримки, яка сприятиме зміцненню та покращенню загального рівня соціальної, економічної та національної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематику пошуку можливих шляхів фінансування СП досліджували багато вчених, серед яких: Г. Давидова [1], Л. Михальчук, Є. Бендюг [2], В. Ільченко, В. Пістунова [3], О. Юрченко, О. Свирида [4], С. Святенко, Ю. Донських [5], О. Сосновська [6], Б. Самородов [7], В. Маргасова [8] та інші. Зокрема, саме завдяки працям У. Штибель [9], С. Матющенко [10], Н. Версаль [11] вдалося більш детально дослідити сучасний метод фінансування – краунфандинг, як інструмент покращення стану соціальної підсистеми економічної безпеки в умовах кризових суспільно-економічних ситуацій.

Метою роботи є подальше дослідження шляхів забезпечення належного рівня соціальної підсистеми економічної безпеки в часи вимушеної міграції населення України в більш віддалені від лінії фронту регіони, адже сьогодні надзвичайно важливо висвітлювати проблеми і питання, з якими стикаються як соціальні підприємства в Україні, так і інші суб'єкти діяльності, які здатні знижувати кількість загально-суспільних проблем. Зокрема, особлива увага в цьому дослідженні звертається на аспекти фінансування, правового забезпечення та взаємодії СП з державним сектором, адже відсутність чинного законодавства та фінансові труднощі стають важливими викликами для стабільного розвитку соціальних підприємств та суспільства загалом.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фінансування – є одним із ключових труднощів для соціальних підприємств, адже неспроможність залучення достатніх фінансових ресурсів обмежує їхню здатність виконувати соціальні функції, розширювати охоплення та впроваджувати інновації [12]. У цьому контексті, створення ефективної системи фінансової підтримки стає невід'ємною частиною розвитку соціальних підприємств. В сучасному світі соціальні підприємства здобувають все більше визнання як ефективні інструменти розв'язання соціальних проблем і підтримки уразливих груп населення. Зростання зацікавленості громадськості та підприємницької спільноти у питаннях соціальної відповідальності створює необхідність пошуку нових та ефективних механізмів фінансування для цих підприємств. У цьому контексті краунфандинг виступає як ключовий рушійний важіль, відзначаючи себе як інноваційний інструмент залучення коштів. Нині, коли соціальна безпека стає предметом постійної уваги, важливо дослідити роль краунфандингу у фінансуванні соціальних підприємств, проаналізувати його сучасний стан та визначити вплив на плоскість соціальної безпеки.

На сьогоднішній день через відсутність єдиного реєстру та нелегалізованість цього явища складно визначити точну кількість СП в у масштабі країни. Каталог соціальних підприємств 2016-2017 років, виданий в рамках проекту «Соціальні підприємства в Україні» громадської організації «Молодіжний центр з проблем трансформації соціальної сфери “СОЦУМ-XXI”» за фінансової підтримки Western NIS Enterprise Fund, налічував 150 соціальних підприємств в Україні [12].

За даними базового дослідження групи експертів для проекту «EU4Youth» аналізу інших аналітичних та статистичних джерел, у 2020 році в Україні працюють вже близько 1000 підприємств, які можна віднести до соціальних [13-15].

Прогресуючий ріст кількості соціальних підприємств у останні є своєрідною реакцією на прояви соціально-економічної кризи, що стала наслідком політичної та геополітичної кризи – агресією росії, поява нових категорій осіб, які потребують соціальної підтримки – ВПО, ветерани, сироти. Саме тому сьогодні виникла гостра невідкладна необхідність у пошуку альтернативних джерел фінансування роботи СП, основним механізмом утворення яких стала висока свідомість громадян, бізнесу, а найголовніше, як показує практика найбільш відомих та репрезентативних СП - нових соціально незахищених верств населення з їхнім прагненням вирішення власних соціальних та економічних проблем, з якими вони зіткнулися [13-15].

Враховуючи різкий ріст СП у 2020 році, причинно-наслідковим та прогнозним методом можна дійти висновку, що сьогодні кількість СП зросла, або ж має потребу та потенціал до зростання в геометричній прогресії, як відповідь на величину навантаження на державний апарат в соціальній сфері, адже згідно із повідомленням Міністерства соціальної політики соціальні видатки, передбачені бюджетом у 2024 році, є другими за розміром після видатків на оборону, - майже 470 млрд грн. У порівнянні з 2023 роком вони збільшені на 25 млрд грн. А станом на кінець 2023 року в Україні соціальну підтримку від держави в той чи інший спосіб отримують близько 10 млн людей [16].

Тому важливість формування стабільної фінансової підтримки для соціальних підприємств диктується їхньою ключовою роллю у соціальній підсистемі економічної безпеки. Забезпечення ефективних механізмів фінансування є передумовою для їхнього успішного розвитку, спрямованого на вирішення соціальних проблем та забезпечення сталої та інклюзивної економіки, демократичного суспільства та зниження рівня бюджетної навантаженості на соціальну сферу, який на жаль, буде лише зростати як впродовж повномасштабного вторгнення, так і у повоєнні часи.

Одним із методів фінансування як СП, так і втілення інших важливих для громади ініціатив, особливо в останні часи став краунфандинг.

В його визначенні закордонні вчені відображають різні аспекти та підходи, враховуючи активну роль громадськості, цінності та технологічний контекст цього явища.

Краунфандинг у контексті фінансування соціальних підприємств розглядається як процес залучення коштів від широкого кола осіб чи групи людей, які мають зацікавленість у підтримці ініціатив, спрямованих на вирішення соціальних проблем і досягнення глобальних цілей сталого розвитку [17]

Краунфандинг як рушійний важіль фінансування соціальних підприємств можна розглядати як механізм, що базується на активній участі громадськості та використовує технологічні платформи для мобілізації фінансових ресурсів для проектів із соціальною спрямованістю [17]

Краунфандинг, в контексті фінансування соціальних підприємств, є формою децентралізованого фінансування, що базується на взаємодії зі спільнотою та індивідуальними спонсорами, спрямована на стимулювання інновацій у сфері соціальних послуг та підтримку підприємств, що вирішують соціальні виклики [17]

Краунфандинг, розгляданий як рушійний важіль фінансування соціальних підприємств, представляє собою стратегію залучення фінансових ресурсів, яка враховує цінності громадськості та надає можливість індивідам чи групам стати співтворцями соціальних ініціатив та підтримати їх розвиток [17].

На наш погляд, найбільш повним визначенням краудфандингу є його визначення як збору фінансів від окремих осіб, зазвичай онлайн, для фінансування певних ініціатив, який став потужним інструментом вирішення різнопланових проблем у соціальній підсистемі економічної безпеки територіальних одиниць країни [18]. Донедавна, цей підхід розглядався як альтернатива традиційним методам залучення капіталу, таким як банківські позики, кредити та ін., проте останнім часом, завдяки підвищенню рівня згуртованості, патріотизму та громадської свідомості та відповідальності, відбувається стрімкий розвиток цього методу фінансування. Результати дослідження вказують на значущий внесок краунфандингу у фінансування соціальних підприємств та його важливу роль у забезпеченні соціальної безпеки. Аналіз фінансових потоків показав, що краунфандинг стає ефективним механізмом для залучення коштів, забезпечуючи підприємства не лише капіталом, але й глибоким зв'язком зі споживачами та громадою.

Сучасний стан використання краунфандингу у соціальних підприємствах свідчить про постійний ріст його популярності та вдосконалення стратегій залучення коштів. За допомогою цього інструменту підприємства отримують можливість взаємодії зі спільнотою, формуючи стійкі взаємовідносини та підтримуючи ідеї соціальної відповідальності.

Роль краунфандингу у плоскості соціальної безпеки виявилася багатогранною. З одного боку, цей інструмент сприяє економічній стабільності соціальних підприємств, забезпечуючи їм фінансову підтримку. З іншого боку, краунфандинг сприяє формуванню та утриманню робочих місць у секторі соціальних послуг, що відіграє ключову роль у забезпеченні соціального благополуччя та розвитку спільностей.

Краудфандинг, як стратегія залучення коштів, при якій велика кількість людей вносить невеликі суми грошей для підтримки конкретного проекту чи ініціативи, має декілька основних типів, що визначаються спрямованістю та характером проектів.

В різних джерелах зустрічаються різноманітні розподіли краудфандингу за типами [18-22]. Проте, дослідники все ж мають подібну думку та класифікують краунфандинг залежно від винагороди для учасників. Так, у разі відсутності винагороди, пожертвування зазвичай є добровільними актами, зробленими на основі альтруїзму та без будь-яких зобов'язань для одержувача.

Краунфандинг із нефінансовою винагородою практикується у вигляді надання нефінансової винагороди, яка може виражатися у вигляді згадки в інформаційних матеріалах організації, зазначення партнерських відносин з метою підвищення впізнаваності та формування позитивного іміджу інвестора в очах громадськості у відповідь на підтримку певного проекту. Окремим випадком схеми нефінансової винагороди є модель попереднього замовлення, за якої винагородою є сам продукт.

Краудінвестинг – вид краудфандингу, за якого присутня фінансова винагорода, яка може виражатися в моделі роялті, за якої крім нефінансових бонусів і різних заохочень, спонсор (інвестор) отримує частку від доходів або прибутку проекту, який фінансує [23-24].

Опрацювавши матеріали зарубіжних дослідників та вчених, виявлено, що класифікація краудфандингу в Україні та закордоном має свої відмінності через відмінності в особливостях законодавства, ступеня довіри суспільства, економічних умов та ін. Закордонні краудфандингові платформи, особливо в розвинених країнах з високим рівнем життя, часто пропонують ширший спектр варіантів, включаючи краудлендінг, дарування, еквіті, та різноманітні комбінації цих підходів. Крім того, закордонні регулятори часто надають детальніше правове обґрунтування для кожного типу краудфандингу, що є для українського ринку одним із першочергових завдань. До того ж,

присутні деякі відмінності у розумінні та підходах до регулювання ринку краудфандингу та ступені його розвитку (Рис.1).

Кожен тип краудфандингу має свої унікальні особливості та використовується в різних сферах економіки для досягнення конкретних цілей.

Аналогічно до соціальних підприємств, попри стрімкий розвиток цього явища, поки що краунфандинг не має законодавчого регулювання в Україні, тож сторони вимушені працювати за укладеними угодами. Проте на сьогоднішній день ринок краунфандингу працює, незважаючи на відсутність чіткого законодавства, що є фактором зниження довіри та обмежує розвиток цього ринку. До того ж, більшість краудфандингових проєктів в Україні мають характер дарування і учасники не очікують фінансового повернення або участі в прибутку.

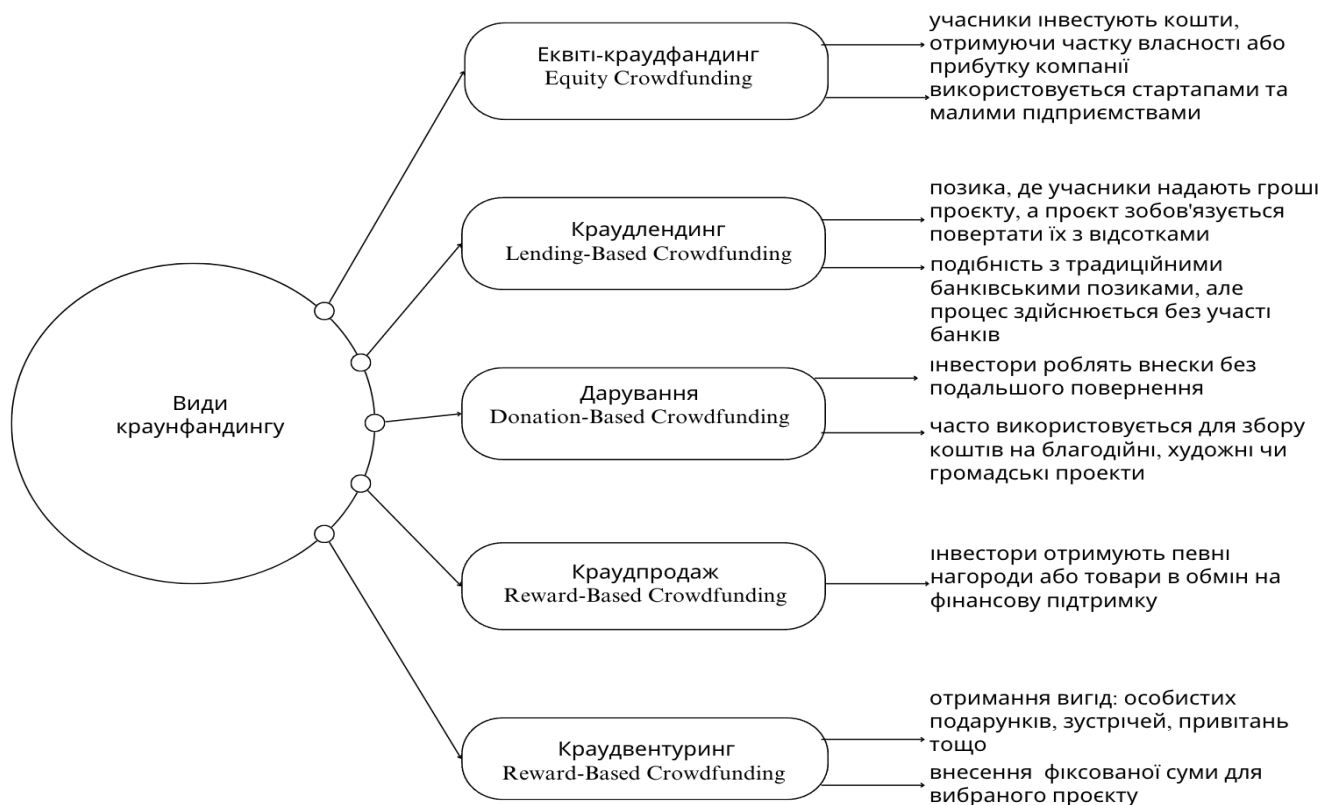

Рис.1 Види краунфандингу в роботах зарубіжних дослідників

Джерело: сформовано автором на основі [22-23]

Незважаючи на недоліки, за умови якісної роботи над створенням законодавства, ринок краудфандингу в Україні має потенціал для розвитку.

Українські краудфандингові проєкти часто активно підтримуються та поширюються через соціальні мережі та інші онлайн-платформи (Табл. 1), багато успішних краудфандингових ініціатив в Україні пов'язані з культурою, мистецтвом та соціальними проєктами [25].

В таблиці наведені лише частина краунфандингових платформ в Україні, які є важливим інструментом для залучення фінансової підтримки на різноманітні проєкти та ініціативи. Національний краудфандинг набуває популярності через свою доступність та можливість привернення уваги широкого кола людей до ідей та стартапів, а вищевказані платформи створюють зручні умови для збору коштів, роблячи краунфандинг доступним

для благодійництва, творчих проєктів, та підтримки соціальної підсистеми економічної безпеки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи, доцільно зауважити, що проведення аналізу ролі краунфандингу, як ключового інструменту фінансування соціальних підприємств та підвищення рівня соціальної безпеки в часи нападу країни-агресора, розгляд не лише сучасного стану цього явища, а й його ролі в площині економічної безпеки є надзвичайно важливим та актуальним.

Краунфандинг дійсно є суттєвим рушійним та ефективним важелем для фінансування соціальних підприємств через його можливості в здатності мобілізувати фінансові ресурси через участь громади, створюючи взаємовигідні умови для бізнесу та суспільства та держави. До того ж, аналіз сучасного стану краунфандингу в Україні вказує на його активний розвиток та використання різноманітних підходів у цьому процесі, а ріст популярності та ефективність реалізації краунфандингових проєктів свідчить про широкий потенціал цього методу фінансування.

Таблиця 1

Всеукраїнські краунфандингові платформи

Платформа	Спільнокошт	GoFundEd	KickStarter	Indiegogo	Українська благодійна біржа
Рік заснування	2012	2015	2010	2008	2011
Кількість реалізованих проєктів	156	20	152	2300	1631
Сума зібраних коштів, дол.США	367 551	22 165	1 458 039	750 000	3 581 171
Кіл-сть учасників	21 448	550	-	4500	514 512
Середній розмір збору на проєкт	2356	1108	17 781	119	2195
Наявність та розмір внеску за розміщення проєкту, %	15	10	5	5	0

Джерело: [25]

Роль краунфандингу в контексті соціальної безпеки виражається через зменшення вразливості суспільства шляхом створення інклюзивних умов для розвитку соціальних підприємств та вирішення соціальних проблем.

Враховуючи вищевикладене, можна визначити краунфандинг як важливий інструмент, що сприяє не лише економічному розвитку, але й підвищенню рівня соціальної безпеки. Зацікавленість громади, активний розвиток платформ та різноманіття проєктів свідчать про перспективність цього напрямку, важливість якого зростає в умовах сучасних воєнних викликів та трансформаційних процесів суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Davydovs'ka H. (2021). Osnovni pidkhody do klasyfikatsiyi sotsial'nykh pidpryyemstv. Ekonomichnyy dyskurs. (1-2). 132–137. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/239835>.
2. Mykhal'chuk L., Bendyuh YE. (2021). Metody zaluchennya finansovykh resursiv dlya rozvytku sotsial'noho pidpryyemnytstva. Ekonomika ta suspil'stvo. № 32. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-32-56>.
3. Il'chenko V., Pistunova V. (2023). Mozhlyvosti finansuvannya sotsial'noho pidpryyemnytstva v Ukraini. Pidpryyemnytstvo ta innovatsiyi. № 26. 47-51. URL: [10.32782/2415-3583/26.7](https://doi.org/10.32782/2415-3583/26.7).
4. Yurchenko O., Svyryda O. (2022). Sotsial'ni pidpryyemstva v ukrajini: stan ta problemy rozvytku. Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka. (3 (03), 74-78.
5. Sosnovs'ka O.O., Zhytar M.O. (2020). Elementy metodolohiyi upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu pidpryyemstv. Biznes inform. № 10. S. 204-213.
6. Samorodov B.V., Sosnovska O.O., Zhytar M.O., Ananieva J.V. (2020). Methodical approach to the Quantification of Enterprise Financial Security Level. Financial and credit activity: problems of theory and practice. № 32. P. 269-277.
7. Marhasova V., Sakun O., Zhytar M. (2019). Speciality of Realization of Investment Resource of Structural Modernisation of Economy. Revista TURISMO: Estudos e Práticas, P. 1-8.
8. Svyatenko S. (2019). Novi pidkhody do finansuvannya sotsial'nykh pidpryyemstv. S. V. Svyatenko, YU. A. Dons'kykh // Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnya. № 23. 393-402. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/handle/123456789/2643>
9. Shtybel' U. (2013). Kraudfandynh yak innovatsiyina biznes model' sotsial'noho finansuvannya. Materialy mizhnarodnoho naukovooho konhresu «Informatsiyne suspil'stvo v Ukraini», Derzhavne ahenstvo z pytan' nauky, innovatsiy ta informatyzatsiyi Ukrainy. 118-119. URL: <http://surl.li/ptafk>.
10. Vasylyev O., Matyushchenko S. (2016). Kraudfandynh — suchasnyy instrument finansuvannya rozvytku intelektual'noho kapitalu. Investytsiyi: praktyka ta dosvid. № 18. S. 36-40. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=5165&i=5>
11. Versal' N. (2023). Kraudfandynh yak al'ternatyvna fintech-ekosystema na finansovomu rynku. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics. URL: <http://bulletin-econom.univ.kiev.ua/archives/9699>
12. Kataloh sotsial'nykh pidpryyemstv Ukrainy 2016-2017 roky. (2017). URL: <https://drive.google.com/file/d/1511NaCLowNzVph-lAgcZpk3Esp79sicw/view>
13. Sotsial'ni vydatky u byudzheti-2024 zbil'sheni mayzhe na 25 mil'yardiv – Zholnovych. (2024). Ukrain's'ke natsional'ne informatsiyne ahent'stvo «Ukrinform». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3785057-socialni-vidatki-u-budzheti2024-zbil'seni-majze-na-25-milardiv-zolnovich.html>
14. Blei D. (2023). The Language of Crowdfunding. Stanford Social Innovation Review. URL: https://ssir.org/articles/entry/the_language_of_crowdfunding
15. Analychnyy zvit dlya proektu «EU4Youth. (2020). Sotsial'ne pidpryyemnytstvo v Ukraini. Ekonomiko-pravovyy analiz. URL: https://eunighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_1.pdf
16. Karpenko O., Semenchuk T., Prokopenko O. (2019). Kraudfandynh u sviti ta v Ukraini. Zbirnyk naukovykh prats' DUIT. Seriya «Ekonomika i upravlinnya». № 45. URL: <https://em.duit.in.ua/index.php/home/article/view/111/107>
17. The essence and features of financing startup enterprises (2023) https://www.researchgate.net/publication/374016259_The_essence_and_features_of_financing_startup_enterprises
18. Bakhur N. (2021). Kraudfandynh ta kraudsorsynh yak instrumenty stymulyuvannya rozvytku rehioniv ta hromad. Efektyvna ekonomika. № 9. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2021/87.pdf
19. Shevchenko O., Krekoten' I., Zhovnir N. (2019). Svitovi tendentsiyi rozvytku kraudfandynhu ta osoblyvosti yoho funktsionuvannya v Ukraini. Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi. Vyp. 3 (71). – S. 14-21. URL: http://www.psae-jrnl.nau.in.ua/journal/3_71_1_2019_ukr/2.pdf
20. Shevchenko O., Kazak O. (2019). Rozvytok kraudfandynhu v umovakh tsyvrovyyi transformatsiyi ekonomiky Ukrainy. Efektyvna ekonomika. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2019/45.pdf
21. Sytnyk N. Kraudfandynh: novi mozhlyvosti ta trendy. (2019). Visnyk KHDU. Seriya Ekonomichni nauky. № 31. 187-192. URL: <https://ej.journal.kspu.edu/index.php/ej/article/view/398/394>.
22. Riswandi B.,Alfaqih A., Wicaksono L. Design of Equity Crowdfunding in the Digital Age. (2023). Multidisciplinary Digital Publishing Institute. URL: 3
23. Turi A. Crowd-Based Digital Business Models: Crowdfunding, Crowdsourcing, and P2P Online Lending. (2020). Technologies for Modern Digital Entrepreneurship. URL:

<https://www.researchgate.net/publication/342238194> Crowd-

Based Digital Business Models Crowdfunding Crowdsourcing and P2P Online Lending

24. Zhytar M. O., Yarova L. S. (2020). Elementy mekhanizmu pidvyshchennya efektyvnosti finansovoho potentsialu pidpryyemstva. *Biznes Inform.* №11. С. 347–355.

25. Kraudfandynh: yak otrymaty finansy dlya startu biznesu? (2021). Shkola biznesu Nova Poshta. URL: <https://online.novaposhta.education/blog/kraudfanding-v-ukraine>

Maksym Zhytar

Doctor of Economics, Professor,
Kyiv Metropolitan Borys Grinchenko University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-3614-0788
e-mail: m.zhytar@kubg.edu.ua

**CROWDFUNDING AS A CATALYST FOR FINANCING SOCIAL ENTERPRISES:
ANALYSIS, CURRENT STATE, AND ROLE IN THE SOCIAL SECURITY ARENA**

Abstract. The article examines the role of social enterprises as a key tool in solving socio-economic problems and overcoming challenges in times of socio-economic and geopolitical crisis, which became more difficult to solve, regulate and manage with the beginning of a full-scale Russian invasion of Ukraine. Aspects of the work of social enterprises, as well as the importance of creating a favorable environment for their functioning and development, were studied.

The main emphasis of the work is on the need to increase the number of social enterprises and to solve the problems related to the creation of a clear legal framework for this sector and the search for various financing methods, including through crown funding, which is becoming an effective method for the development of social enterprises and a wide range of solutions social needs of the community. Various types of crown funding, actively used in Ukraine, and their features have been studied. In addition, an overview of international practices of crown funding is provided, which expands the understanding and possibilities of using this tool on the territory and in the conditions of our state.

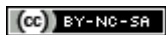
Conclusions and recommendations have been made that relate to the support and development of crown funding as a strategic direction for increasing the level of social security in Ukraine, as well as the need to study other forms of financing.

Keywords: Financing; Crown funding; National economy; Business entities; Social subsystem; Social security; Social entrepreneurship; Development; The level of Social Security of the city.

Стаття надійшла до редакції 12.12.23

Рецензовано 22.01.24

Опубліковано 08.02.2024 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.